

Het onderwijssysteem van

Albanië

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Albanië. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit Albanië met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

Disclaimer

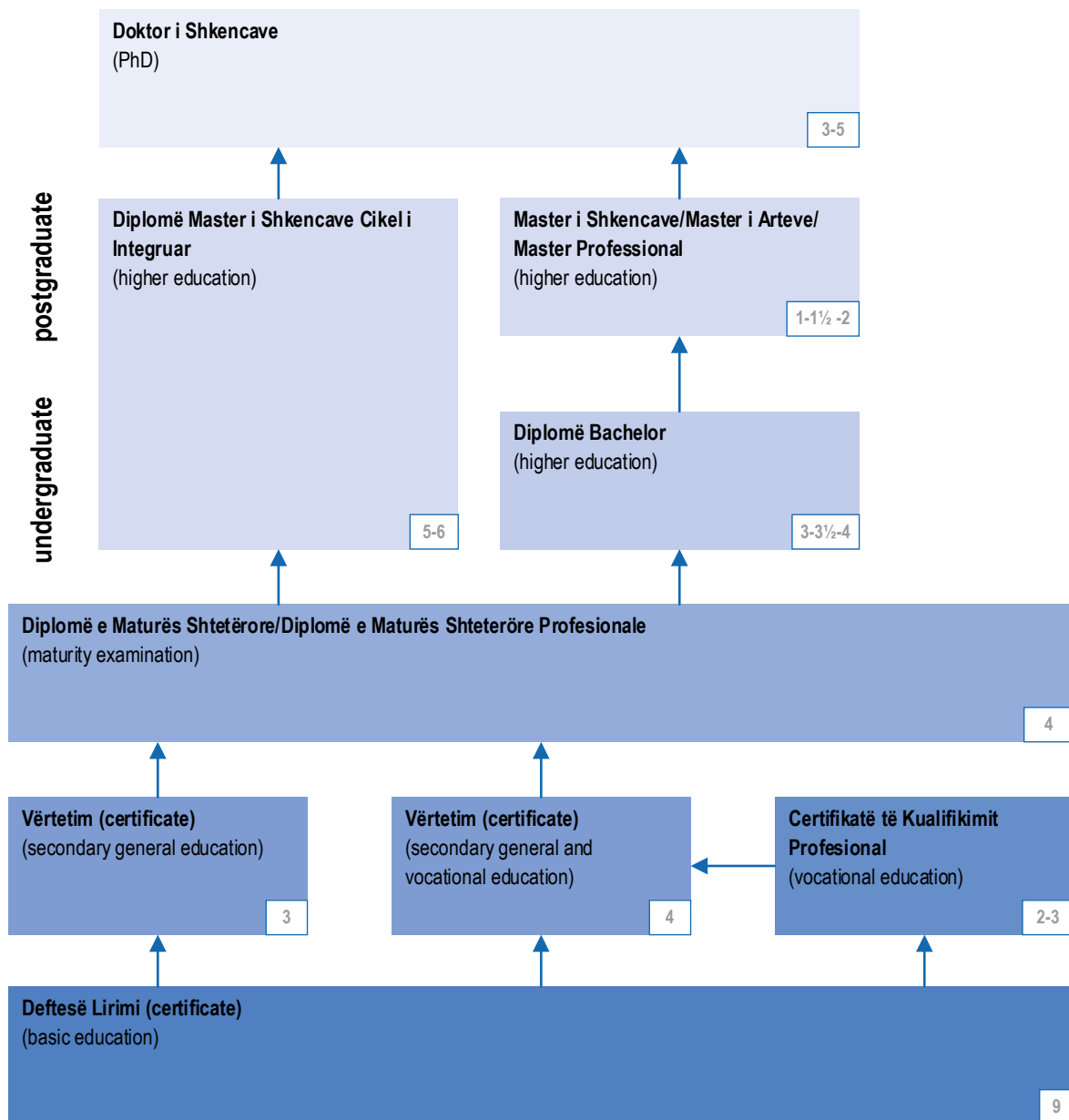
We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in dit document.

Copyright

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/onderwerpen/copyright voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

Stroomschema onderwijssysteem Albanië

 0 Duur van de opleiding

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's. De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Buitenlands diploma	Nederlandse waardering en NLQF-niveau		EQF-niveau
<i>Certifikatë të Kualifikimit Profesional</i> (3 jaar)	havodiploma voor het algemeen vormende deel en mbo-diploma (kwalificatieniveau 2-4) voor het beroepsgerichte deel	2-4	2-4
<i>Vërtetim (certificate)</i> van de 3-jarige bovenbouw van de middelbare school	havodiploma	4	4
<i>Maturës Shtetërore Profesionale</i> (beroepsstaatsmatura-diploma) (4 jaar)	vwo-diploma voor het algemeen vormende deel en mbo-diploma kwalificatieniveau 2-4 voor het beroepsgerichte deel	4+	4
<i>Diplomë e Maturës Shtetërore</i> (staatsmatura-diploma)	vwo-diploma	4+	4
<i>Diplomë Bachelor</i>	bachelorgraad in het hbo of wo	6	6
<i>Diplomë e Nivelit të Parë</i> (diploma van het eerste niveau, tot 2007/2008)	bachelorgraad in het hbo of wo	6	6
<i>Master Profesional</i>	mastergraad in het hbo	7	7
<i>Master i Shkencave (Master of Science)</i> <i>Master i Arteve (Master of Arts)</i>	mastergraad in het hbo of wo	7	7
<i>Diplomë e Nivelit të Dytë</i> (diploma van het tweede niveau, tot 2007/2008)	mastergraad in het hbo of wo	7	7
<i>Diplomë i Shkencave Cikel i Integruar (Master of Science, geïntegreerde cyclus)</i>	mastergraad in het hbo of wo	7	7

NB

- Dit is een globaal advies waaraan je geen rechten kunt ontleen.
- NLQF = Nederlands kwalificatieraamwerk; [EQF](#) = Europees kwalificatieraamwerk.

Onderwijssysteem Albanië

- Het EQF/[NLQF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of -inhoud, maar over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.
- Informatie over de Nederlandse waarderingen staat op onze website: [onderwijs en diploma's Nederland](#).
- [SBB, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#), waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De waardering kan afwijken wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot het mbo of de arbeidsmarkt.

■ **Introductie**

Albanië heet officieel de Republiek Albanië (*Republika e Shqipërisë*). Sinds 2014 is het Balkanland kandidaat-lid van de Europese Unie.

Staatsvorm

Albanië is een parlementaire democratie sinds de val van het communistisch regime in 1991. De premier is het hoofd van de regering. Het parlement kiest de president.

Onderwijs

De regering en het parlement bepalen de doelstellingen en de vorm van onderwijs. Het dagelijks toezicht en bestuur vallen onder het ministerie van Onderwijs, Sport en Jeugd (*Ministre e Arsimit, Sportit dhe Rinisë*) en lokale overheden.

In 2007 nam de Albanese regering de wet op het Hoger Onderwijs aan om hervormingen door te voeren. Inmiddels is deze wet meerdere keren aangepast om het onderwijssysteem verder in te richten naar de bachelor-masterstructuur.

Algemene kenmerken

- Voertaal: Albanees.
- Leerplicht: 6 tot 16 jaar.
- Duur schooljaar: begin september tot eind juni.
- Duur academisch jaar: september/oktober tot juni.

■ Basis- en voortgezet onderwijs

Basisonderwijs

Het basisonderwijs (*basic education*) duurt 9 jaar, maar tot 2008/2009 was dat 8 jaar. De periode bestaat uit 2 delen:

- *primary education*: klas 1-5 (vooral aandacht voor taal en rekenen);
- *lower secondary education*: klas 6-9 (meer vakken en verdieping).

Leerlingen sluiten hun leerplicht af met een examen in 3 vakken:

- Albanese taal en literatuur;
 - een vreemde taal;
 - wiskunde.
- Diploma: *Dëftesë Lirimi*, een certificaat voor het afronden van het basisonderwijs.

Voortgezet onderwijs

Er zijn 2 soorten middelbare scholen (*shkollë e mesme*):

- *gjimnazi* voor algemeen vormend onderwijs;
- *mesëm profesional* voor beroepsgericht onderwijs.

Algemeen vormend voortgezet onderwijs

Het algemeen vormend onderwijs (bovenbouw) is een vervolg op de basisschool.

- Duur: 3 jaar, klas 10-12 (in deeltijd 4 jaar).
 - Doel: voorbereiding op het staats*matura*-examen.
 - Inhoud: het verplichte *matura*-examen heeft 5 vakken: Albanese taal en literatuur, wiskunde, 1 vreemde taal, 2 keuzevakken.
- Diploma: *Diplomë e Maturës Shtetërore*, het staats*matura*-diploma. Het Nationaal Agentschap voor Examens verstrekt dit diploma dat toegang geeft tot hoger onderwijs. NB Vóór 2005 heette het diploma *Dëftesë Pjekurie*.
- Als aanvulling op het *Diplomë e Maturës Shtetërore* ontvangen leerlingen een verklaring van de school zelf met de resultaten van het *matura*-examen en de cijfers van de afgelopen 3 schooljaren: het *Certifikatë Maturës Shtetërore*; het geldt ook als afsluitend document.
- *Vërtetim* (verklaring) biedt een overzicht van alle gevolgde vakken en behaalde cijfers voor leerlingen die het staats*matura*-examen niet afleggen, of er niet voor slagen.

Het *Vërtetim* van de 3-jarige bovenbouw is qua niveau vergelijkbaar met een havodiploma.

Het *Diplomë e Maturës Shtetëtoe* (of *Certifikatë Maturës Shtetërore*) is qua niveau vergelijkbaar met een vwo-diploma.

Beroepsgericht voortgezet onderwijs

Het beroepsgericht onderwijs (*vocational education*) bestaat uit 3 verschillende niveaus en kan 2, 3 of 4 jaar duren.

- 1^e en 2^e jaar: basisjaren (*Arsimi Profesional Bazë*);
- 3^e jaar: 1 jaar beroepsgericht onderwijs (*Arsimi Profesional*);
- 4^e jaar: 1 jaar technisch onderwijs (*Arsimi Teknik*).
- Inhoud: beroepsgericht en algemeen vormend onderwijs (het laatste komt bij 4-jarige opleidingen voldoende aan bod: vergelijkbaar met havoniveau).
- Diploma: *Maturës Shteteröre Profesionale* (beroepsgerichte staatsmatura) na de 4-jarige opleiding. Het beroepsgerichte *matura*-examen heeft dezelfde structuur als het algemene *matura*-examen: Albanese taal en literatuur, wiskunde, 1 vreemde taal, 2 keuzevakken. De keuzevakken kunnen beroepsgericht zijn. Het diploma geeft toegang tot al het hoger onderwijs.
- Diploma: *Certifikatë të Kualifikimit Profesional*, een certificaat van beroepskwalificatie na de 2- of 3-jarige opleiding. Deze diploma's geven geen toegang tot hoger onderwijs in Albanië.

Het *Maturës Shteteröre Profesionale* na een 4-jarige algemeen vormende, beroepsgerichte opleiding is qua niveau vergelijkbaar met een vwo-diploma voor het algemeen vormende deel en met een mbo-diploma (niveau 2-4) voor het beroepsgerichte deel, afhankelijk van de aard van de opleiding.

Het *Certifikatë të Kualifikimit Profesional* na een 3-jarige algemeen vormende, beroepsgerichte opleiding is qua niveau vergelijkbaar met een havodiploma voor het algemeen vormende deel en met een mbo-diploma (niveau 2-4) voor het beroepsgerichte deel, afhankelijk van de aard van de opleiding.

■ Hoger onderwijs

Het Albanese hoger onderwijs is unitair: er is geen onderscheid tussen hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs.

Er zijn in totaal 39 hogeronderwijsinstellingen:

- 14 openbare instellingen;
- 25 privé-instellingen.

Ze bieden onderwijs op 1, 2 of 3 niveaus:

- bachelor
- master
- PhD

Er zijn 4 soorten instellingen:

- een universiteit (*Universitet*) biedt onderwijs op 3 niveaus;
- een academie (*Akademi*) verzorgt ook 3 niveaus, maar is vaak kleiner dan een universiteit, en meer gespecialiseerd (bijvoorbeeld in kunstonderwijs) of meer beroepsgericht;
- een universiteitscollege (*Kolegj Universitar*) is meestal beroepsgericht en biedt alleen het eerste niveau en/of de eerste 2 niveaus;
- een hoger beroepscollege (*Kolegj Profesional të Lartë*) biedt beroepsgerichte programma's van 1 à 2 jaar, en is soms onderdeel van een universiteit of academie (vaak in de vorm van een faculteit).

■ Toelating hoger onderwijs

Als toelating tot hoger onderwijs moeten leerlingen het staats*matura*-diploma hebben: het *Diplomë e Maturës Shtetërore* of de beroepsgerichte variant: het *Diplomë e Maturës Shtetërore Profesionale*. De meeste instellingen hebben ook nog hun eigen toelatingsexamens.

■ Universitair en hoger beroepsonderwijs

Albanese onderwijsinstellingen verzorgen dus vaak zowel beroepsopleidingen als klassieke onderzoeksopleidingen.

Bacheloropleidingen

- Duur: 3 jaar.
- Inhoud: het curriculum van dezelfde soort opleidingen (bij verschillende instellingen) is voor 70% hetzelfde, de overige 30% bestaat uit keuzevakken en/of specialisaties. Lerarenopleidingen zijn voor 80% vergelijkbaar met elkaar. Een scriptie is geen vast onderdeel.
- Diploma: *Diplomë Bachelor* is een bachelorgraad.

NB Tot 2007-2008 kregen studenten een *Diplomë e Nivelit të Parë* (Diploma van het eerste niveau) na een bacheloropleiding van 3, 3½ of 4 jaar.

Een *Diplomë Bachelor* is qua niveau vergelijkbaar met dat een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de aard van de opleiding.

Een *Diplomë e Nivelit të Parë* (uitgereikt vóór 2008) is qua niveau vergelijkbaar met een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de aard van de opleiding.

Korte cyclus

Hoger beroepscolleges (*Kolegj Profesional të Lartë*) bieden een klein aantal korte, beroepsgerichte opleidingen.

- Duur: 1 à 2 jaar.
- Inhoud: beroepsgerichte vakken, bijvoorbeeld op het gebied van techniek.
- Diploma: *Certifikatë Profesionale* of *Diplomë Profesionale*.

Masteropleidingen

Sinds 2010 kunnen studenten de volgende kwalificaties behalen op masterniveau. Dit zijn de mastergraden die in Albanië het meest voorkomen:

- Duur: 2 jaar (120 ECTS).
- Inhoud: vakken (80-90 ECTS), onderzoek en scriptie (30-40 ECTS).
- Diploma: *Master i Shkencave* (*Master of Science*) en *Master i Arteve* (*Master of Arts*).

De richtingen geneeskunde, tandheelkunde, farmacie, diergeneeskunde en architectuur hebben een geïntegreerde cyclus: bachelor én master:

- Duur: 5 jaar, maar 6 jaar voor geneeskunde (300-360 ECTS).
- Inhoud: vakken, onderzoek en scriptie.
- Diploma: *Master i Shkencave, Cikel i Integruar* (*Master of Science, geïntegreerde cyclus*).

Het komt niet vaak voor, maar soms kiezen studenten voor een korte, beroepsgerichte master:

- Duur: 1 à 1½ jaar (60-90 ECTS).
- Inhoud: een verdiepend, beroepsgericht programma, zónder onderzoek en scriptie.
- Diploma: *Master Profesional* (*Professional Master*). Dit diploma geeft geen toegang tot een promotietraject (met de andere masters kan dat wel).

Een *Master i Shkencave*, *Master i Arteve* en *Master i Shkencave Cikel Integruar* is qua niveau vergelijkbaar met een mastergraad in het wetenschappelijk of hoger beroepsonderwijs, afhankelijk van de aard van de opleiding.

Een *Master Profesional* is qua niveau vergelijkbaar met een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs.

Masters vóór 2008

De masterkwalificaties die studenten konden behalen als ze in of vóór 2008 waren begonnen:

- Duur: 1, 1½, maar meestal 2 jaar (60, 90 of 120 ECTS).
- Inhoud: diverse vakken en een scriptie.
- Diploma: *Diploma e Nivelit të Dytë* (diploma van het tweede niveau).
NB Deze masteropleidingen gaven toegang tot een vervolgstudie (doctoraatstudie en specialisaties), maar er bestonden ook kortere masters, die geen toegang tot het derde niveau boden.
- Duur: 5-6 jaar (300-360 ECTS).
- Inhoud: een geïntegreerde bachelor-masterstudie in de richtingen geneeskunde, tandheelkunde, farmacie, diergeneeskunde en architectuur.
- Diploma: *Program i Integruar i Ciclit të Dytë* (geïntegreerd programma van de tweede cyclus). De naam is anders, maar verder is alles hetzelfde als bij de *Master i Shkencave*, *Cikel i Integruar* (*Master of Science*, geïntegreerde cyclus).

Het *Diplomë e Nivelit të Dytë* en *Diplomë Integruar i Ciclit të Dytë* zijn qua niveau vergelijkbaar met een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de aard van de opleiding.

PhD

- Duur: minimaal 3 jaar.
- Inhoud: wetenschappelijk onderzoek, het schrijven en verdedigen van een proefschrift.
- Diploma: *Doktor i Shkencave* (*Doctor of Sciences*).

Andere kwalificaties op het derde niveau zijn:

- *Diploma Specializimi* voor verdere specialisaties van minimaal 2 jaar.
- *Master Eekzekutiv* (*Executive Masters*) voor een verdiepend programma van

1 of 2 jaar in bijvoorbeeld geneeskunde, diergeneeskunde, technische studies en rechten. NB Als toelating tot deze master heb je een masterstudie van ten minste 2 jaar nodig.

■ Beoordelingssystemen

Instellingen in het voortgezet en hoger onderwijs gebruiken meestal cijfers van 1 tot 10.

In cijfers	Cijfers (Albanees)	Omschrijving
10	<i>Dhjetë</i>	Uitstekend
9	<i>Nëntë</i>	Zeer goed
8	<i>Tetë</i>	Goed
7	<i>Shtatë</i>	Ruim voldoende
6	<i>Gjashtë</i>	Voldoende
5	<i>Pesë</i>	Matig
4-1	<i>Kater, tre, dy, një</i>	Onvoldoende

Met de wet op het hoger onderwijs van 2007 voerde Albanië zowel het *European Credit Transfer and Accumulation System* (ECTS) in, als het diplomasupplement. Eén ECTS-punt staat voor 25 uur werk.

Meer informatie staat in de [ECTS User's Guide](#) van de Europese Commissie.

■ Diplomasupplement

Vanaf 2004-2005 zijn sommige instellingen begonnen met het afgeven van een diplomasupplement. Sinds 2007-2008 is dit verplicht. Studenten krijgen automatisch een diplomasupplement, meestal in het Albanees en Engels.

Meer informatie over het *Diploma Supplement* (DS) staat op de [Europass-website](#).

■ Kwalificatieraamwerken

Sinds 2010 is er het Albanese kwalificatieraamwerk (AQF). De niveaus zijn hetzelfde als bij het Europese kwalificatieraamwerk (EQF).

- Deze [website](#) geeft de wettelijke informatie (in het Albanees) over het AQF.
- De [brochure](#) 'The Albanian Qualifications Framework: an Introduction' biedt informatie over het AQF.

■ **Accreditatie en kwaliteitszorg**

In Albanië is de *Quality Assurance Agency in Higher Education* verantwoordelijk voor de interne kwaliteitscontrole en accreditatie. In het Albanees heet het instituut *Agjencia e Sigurimit të Cilësisë në Arsimin e Lartë* (ASCAL). Voorheen was dit instituut bekend onder de naam *Agjencia Publike e Akreditimit të Arsimit të Lartë*, APAAL (*Public Accreditation Agency for Higher Education*, PAAHE).

ASCAL accrediteert onderwijsinstellingen en opleidingen.

- Accreditaties zijn 6 jaar geldig.
- Accreditaties zijn gebaseerd op staatsnormen.

Meer informatie staat op de [website van ASCAL](#).

■ **Bolognaproces**

Albanië ondertekende in 2003 de Bolognaverklaring. Meer informatie over Albanië staat op de [website van de European Higher Education Area \(EHEA\)](#).

■ **Internationale verdragen**

Albanië heeft de Lissabon Erkenningconventie in 1999 ondertekend en in 2002 geratificeerd. Verder zijn er bilaterale verdragen voor onderzoek en hoger onderwijs met Bosnië en Herzegovina, Bulgarije, Duitsland, Griekenland, Italië, Macedonië, Montenegro, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Slovenië en Turkije.

■ **Documenten controleren**

Studenten krijgen 2 documenten bij afronding van een opleiding in het hoger onderwijs:

- het getuigschrift van de behaalde graad;
- het diplomasupplement met tentamenresultaten en informatie over de opleiding.

Een dossier van een Albanese student moet bestaan uit:

- een gewaarmerkte kopie van het originele diploma;
- een gewaarmerkte kopie van het originele diplomasupplement of vakkenoverzicht;
- een gewaarmerkte vertaling van beide documenten (als de instelling zelf geen Engelse vertaling heeft aangeleverd).

Diplomawaardering

Nuffic beoordeelt een diploma volgens de principes van de Lissabon Erkenningconventie (1997). Een praktische uitwerking van deze uitgangspunten is het Europese [EAR handboek \(manual\)](#).

■ **Overzicht hogeronderwijsinstellingen**

De website van de *Quality Assurance Agency in Higher Education (ASCAL)* biedt een overzicht van besluiten over accreditatie van instellingen en een opsomming van de geaccrediteerde opleidingen:

- geaccrediteerde [instellingen](#);
- geaccrediteerde [opleidingen](#).

■ **Handige websites**

- De [website van het ministerie van Onderwijs, Sport en Jeugd](#) (alleen in het Albanees).
- De [website van Quality Assurance Agency in Higher Education \(ASCAL\)](#).